

Priiska mu se oshte vednyzh s pylni gyrdi da vdyhne mlechnobjalata saraevska mygla, kojato kato roj rechni duhove lenivo se izdiga prizori ot oblicovanoto s kamenen zid korito na Miljacka. Zaedno s pokrovitelite si, artistite, otivashe v gostilnicata na starija Hadzhibajrich sled pijanstvane v Teatralnoto kafene. Vlizaha sys zalitane, lepkavi ot bezsynnata nosht, a Hadzhibajrich gi izmervashe s opitno oko na chovek, kojto prez zhivota si e izlekuval hiljadi mahmurluci i oshte na vratata opredeljashe na kogo kakvo mu e neobhodimo: "Kisela chorba!" - kazvashe namryshteno na momcheto zad tezgjaha, a kogato iskaha neshto drugo, ne gi obsluzhvashe. Znaeshe podobre i ot samite tjah kakvo im trjabva po tova vreme, za da sa gotovi za denja, kojto veche pohti se e spusnal ot Trebevich! Vyrhu tezgjaha dimjaha toku-shto svaleni ot ogynja jastija, naredeni vyrhu dyrveni bljuda: bamja s govezhdo i limon, pylneni piperki s luk, shishcheta, pilaf, mishmash, rulo ot ovneshka kajma, bosnensko zadusheno, kisela chorba i razni bjureci, viti banici... Vsichki banici sa si banici, a bjurekyt e BASH BANICA!" - govoreshe s gordost Hadzhibajrich. Obiknoveno stoesho kraj tezgjaha, nahluzil na boso dyrveni nalymi i gi nabljudavashe kak jadat ot lamarinenite chinii. Kostite hvyrjljaha pod masata, kydeto se motaeha charshijskite pseta. Herceg pochuvstva vkusa na rodnija si grad vyrhu nebceto. Blagorodnija vkus na mygla, kogato horata se otopljavaha samo s cham; otново izpylnen s shtastie zakrachi po Obala Parizhke komune prez tyzhnija Park na car Dushan i otново sreshtna zvyynaloto stado ovce, poteklo prez asfalta; dochu podvikvanijata na prizrachni pastiri, koito se podpirat na tojagite si, i rymzheneto na ovcharskite kucheta; vonjata na dyrdonkite i mirizmata na toku-shto ostrigana vylna; rezlivija dyh na planinite, ot koito тази nosht sa podbrani stadata nakym gradskata klanica. Sjakash njakakyv vylshebnik prevryshtashe

horata v ovce! Kogato se vryshtashe ot Kafeneto ili sled vziraneto do kysno v prozorcite na Lina Koen, sreshtashe chesto iznemoshteli kranti, koito s dostojnstvo, kopito zad kopito, minavat za posleden pyt prez prizrachno pustija grad, kojto spi; sluhyt mu zavinagi zapazi synnite otekvanija - klop-klap - na tehnite podkovi po mokrija asfalt, dokato izchezvat v mlechnobjalata redica dyrveta i v shuma na rekata. Denjat se protjaga v kotlovinata, prozjava se i se budi, mislejki si kakvo da hapne na zakuska. Zadavat se hlebarski pomoshtnici s toku-shto izpecheni samuni vyrhu dylga, posipana s brashno dyska, kojato se nosi na temeto (pod neja e sgnata kyrpa, za da ne mu ubiva), kafedzhijските chiraci ticheshkom snovat iz charshijata, raznasjajki "komplekti" za zanjatchiite: vyrhu bakyren podnos se izlezhava lokum, v kojto e zabodena klechka za zybi, ima i chasha sys studena saraevska voda, naljata ot cheshmata pred Begovata dzhamija, i aromaticno kafe, schukano v kamenno havanche. Sushat se toku-shto odrani govezhdi kozhi, razpynati pred skladovete, a okolo tjah brymchat celi rojaci stomanenosivi muhi. Neuspeli chinovnici pijat pyrvata si sutreshna rakija v "Gaum" i zamezvat sys salata ot fasul i luk. Oplakvat se ot "bodezhi v krysta" i kiselini v stomaha, a togava: "klin klin izbiva"! - zapochva novijat den. "Hej, malkija, daj tova nasam!" - vikat na pyrgavite murgavi momcheta, koito myknat prepyneni koshnici s pecheni soleni tikveni i slynochledovi semki i fystyci... "Az sym Mosha Albahari i prodavam veshti stari..." - pripjava vehtosharjat i buta dvukolkata si pokraj kyshtite: "Stari neshtaaaaaa, neshtaaaaaaa!" Prez prozorcite mu hvyrlyat stari pruzhineni matraci, izgnili kjunci i prodyneni tendzheri; lejki i spici ot chadyr. Rifat Bin-Shaban narezhdza izzad kepencite na sladkarnicata si za baklava i kadaif: "Sa-lep, goreeeeeesht... sa-lep! Boza, limonad!", pyk Dobri Roba - tyrgovec na upotrebjavani drehi, svalja tovara si ot proskubani

astraganeni shubi, poturi, pravi pantaloni, brichove i iznoseni officerski shineli i se cherpi sys sladko-rezljivo-kisela boza, prekysvajki taka za mig gorchivija si zhivot na ambulanten tyrgovec, i otminava s kucane nadolu po charshijata (zimata shte byde surova, kyrcticite sa se zarovili prezhdevremenno v zemjata!), a tam "Pod kovachite" stojat romanijci, zagyrnati v cherveni shalove, kraj konete si, natovareni s dyrva i vyglishta, i ot vreme na vreme njakoj ot tjah izvikva s glas, kojto krie v sebe si planinsko eho: "Naaaarychiiii, kjumjuuuuur!" - spomnja si, dobre si spomnja, zashtoto kolko li pyti samo e mirisal i se e vslushval v tezi blagosloveni utrini, gledal e kak privedenite chistachi na obuvki na Bashcharshija razduhvat zharta v mangalite i grejat dlani, a ljutijat dim, pritisnat ot olovnosivija oblak, kojto se e nadvesil nad celija grad, izobshto ne uspjava da se izdigne, a raztvarja horata, konete, kepencite i gylybite po strehite v nerealna mekota. "Mojat roden grad! - misli si Herceg. - NEVYZMOZHNO E DA OMILOSTIVISH VREMETO..." - i tiha i spodavena jarost obzema ogorchenoto mu syrce: vsichko e bilo naprazno, propiljal e zhivota si v izvyrshvane na vtorstepenni raboti. Oshte ot denja, kogato pomogna na edna veche precyftjala i umorena dama da prenese bagazha si ot avtobusa na JAT (toj s dni posreshtashe pytnicite s nadezhda da vidi njakoja slavna ptica) do hotel "Evropa" - i se okaza, che tozi tezhyk cheren sak, kojto beshe myknal, vsyshtnost e magnetofon, a damata - radio-reportyor; napravi onzi reportazh vmesto neja, tja vmig shvana, che si ima rabota s mladezh, kojto gori ot zhelanie za trud, i toj stana onova, koeto v radioto narichat "nein negyr" i otpytuva s neja sled edna sedmica, a sled tova shestnajset meseca pytuvashe navsjakyde, kydeto otivashe tja i se ucheshe da stane reportyor, kato j se chudeshe, che vyrshi rabotata si s dosada i bez vsjakakvo zhelanie, a damata chesto mu govoreshe: "Shte vidish, shte se umorish i ti njakoj den - shte

ti pisne ot vsichko!" i kreshteshe v hotelskite stai: "O, zhivotno, mrazja te, mrazja te i mrazja tova, che si tolkova mlad, nakara me da se pochuvstvavam kato stara prostitutka, kojato plashta za vsichko tova! Mrazja te, mrazja te... Ne, ne prestavaj, nedej, molja te!" Posle toj pusheshe, zagledan v tavana, s nejnoto bedro vyrhu korema, bez da znae kak da go otmesti i da ne ja obidi. Po тази plyt veche prozirashe basejnyt na sinkavite veni... Sled tova godinite otletjaha s bjasno prepuskane i toj njamashe vreme dori da se ozyrne nazad. Samo ponjakoga si misleshe za onova, koeto beshe ostavil tam, u doma: Hajrija Pita i toj bjaha edinstvenite v pogrebalnoto shestvie na pokojnija Hadzhi-Banjac, djado mu, kojto umrja onazi prolet, a poslednite mu dumi bjaha: "E, ta otivam si, moj komisarju, a ti gledaj da se opravish njakak!", za Lina Koen, kojato ima shtastliv brak s njakakyv lekar - obsht terapeut, i kojato i na chetirijset se dyrzhi kato momichence:

- Chakaj, molja te, ne se li i zabavljavahme malko prez petdeset i peta, tam njakyde, ili beshe po-kysno? Vsichko mi se e obyrkalo v glavata... I kakvo vsyshtnost se sluchi togava, ne si spomnjam veche, o, samo kakvi chudesni dechurliga bjahme!

Lino Koen, tova beshe 1953 g. i vse oshte moga tochno da ti opisha vsjako kosymche, prilepnalo za potnija ti vrat, dokato tancuvash e i da povtorja vsjaka дума, kojato povtarjah po koj znae kolko pyti kato molitva, kydeto imeto ti beshe refren: Lina kato luna, Koen kato sefardska tajna, ti govorish naj-zvuchnija IEKAVSKI V SVETA, kak samo izgovarjash: ZVIJEZDA, BIJELO, SVJETLOST, NJEZHNOT, po-nezhno ot nezhnostta...

- Kazvash taka samo da me uteshish, che sym ostarjala! Lyzhesh, lyzhesh, lyzhesh; vie ot televizijata vinagi samo lyzhete, prosto rabotata vi e da bydete ljubezni...

- Kazhi Saraevo!

- Saraevo...

- Sara-e-vol!

- Kak pomnish vsichko tova?

Kak pomni vsichko tova? Zhivee ot tova, che pomni i e mnogo dobre platen, zadeto den sled den izneverjava na nadezhdata, kojato hraneshe za sebe si i na ochakvanijata na vsichki onezi dobri hora, koito njakoga poznavashe. Dobre e platen. Ne e i tyrsel poveche. Naj-skypri cigari, leglo na pyrvija etazh nomer edinajset v spalnite vagoni, ednakvo otdalecheno ot dvete osi na koleletata, za da spi kolkoto e vyzmozhno podobno, tyj kato sutrinta trjabva da e bodyr i usmihnat, predimstvo v samoletite kato VIP - VERY IMPORTANT PERSON; "Chivas Regal" s pilotite v kabinata, dokato se pricelvat v bjatala linija na pistata, zaslushani v glasovete v noshtta, koito gi nasochvat; naj-udobnite hoteli pri vecnite mu prokleti pytuvanija i da ne byde stisnat za taksita, helikopteri za snimane ot vyzduha i korabi, kogato se raboti pod voda, da ne pesti za smetka na ohranata, tyj kato zritelite shtjaha da mu se mesjat v rabotata, da se "raboti naistina, shtom shte se raboti, a posle - kakto vi haresva!" - i oshte: vinagi da ima telefonnite nomera na naj-dobrite zybotehnici v stranata, koito sa v systojanie za edin predobed da promenjat, popravjat i spasjat poznatata usmivka "tazi vecher shte poteglim na edno chudesno pyteshestvie zaedno s nashija ekip..." - dejstvitelno nishto, dejstvitelno malko!

- Ti si chest gost v nashija dom. Dyshterja mi napravo te obozhava! Ne mi vjarva, che sym te poznavala i che sme... takova... Bi li j dal edin avtograf za spomen? Tolkova shte se zaradva!

- Zashto ne, zashto ne! Kazhi mi samo kak se kazva.

- Lea...

- Hubavo ime.

- Da. Hubavo. No ne go haresva. Blagodarja ti.

- Na tebe blagodarja.

- Ne, na tebe blagodarja... Mnogo si mil! Znam kolko si zaet i често vsichki se pitame kak li postigash vsichko tova. Iskam da kazha - da bydesh ednovremenno na tolkova razlichni mesta. Denjat ti sigurno prodylzhava poveche ot dvajset i chetiri chasa? Ne, naistina...

Denjat mi ne prodylzhava. Toj stoi. Sprjal e otdavna, mnogo otdavna...

Ljubopitstvo bez dejstviten interes, ljubopitstvo na sluchajni hora pred zhiva ptica, kojato sa sviknali da vizhdat zatvorena v styklen elektronen kafez; no vsyshtnost kakvo pecheleshe ot tova, osven che den sled den izneverjashe na istorijata, kojato trjabvashe da razkazhe na njakogo, da ja ostavi kato sleda, svidetelstvo - plan na tajno zaroveno bogatstvo, a sega naj-posle Herceg znae: kysno e, kysno e, kysno e, tova bjaha neshta, koito e nevyzmozhno da zasneme i da prodade (na kogo?), zashtoto koj li njakoga e napravil predavane ot dim i mygla?